

Posudek na bakalářskou práci

Název: Variabilita školních kurikulů vytvořených dle rámcového programu MŠPZ pro předškolní výchovu.

Autor: Jana Rezková, DiS.

Fakulta humanitních studií UK, Praha 2005

Jana Rezková se oborově při volbě zadání bakalářské práce orientovala na bádání v oblasti pedagogiky, úžeji předškolní pedagogiky. Ústředním bodem se pak stala otázka podpory zdraví právě na nejnižším stupni českých škol – na mateřských školách. V této souvislosti se autorka práce zaměřila na evaluaci programu *Mateřská škola podporující zdraví*. Pro svoji práci v úvodu formulovala tři ne zcela autonomní úkoly: 1. otázku přínosu sledovaného programu pro zkvalitnění výchovy a vzdělání, 2. otázku efektivity evaluačních mechanismů samotného programu a 3. vyhledání konkrétních přínosů. Tyto úkoly však jen volně odpovídají cílům a výzkumným otázkám v praktické části práce, kterou opřela o šetření v 55 mateřských školách.

Zvolený úkol Jana Rezková zakomponovala do širokého expozé stavu a trendů českého školství, v němž vyzdvihuje myšlenku posílení vzdělávací autonomie ve školách. Na to navázala představením programu *Program škol podporující zdraví*, který usiluje o posílení oblasti fyzického a psychického zdraví, o odbourávání konfliktů pramenících z interpersonální komunikace či z neznalosti sociokulturních specifík a stereotypů a o prosazení ekologického přístupu k životní realitě.

V logice své práce velkou pozornost věnovala Jana Rezková i specifikaci projektu na předškolní věk - *Mateřská škola podporující zdraví*. Představila tak východiska pro ukotvení a komparaci empiricky zjištěných dat, přičemž zvolila historiografickou perspektivu (napsala, jak se projekt rodil). Na 30 stranách seznámila proto čtenáře se základními postuláty, o něž byla koncepce podpory zdraví v MŠ původně opřena, a která poté dala základ propracovanějšímu a sofistikovanějšímu modelovému programu v podobě víceúrovňového kurikula. Přehledně ukázala, že původně 16 deklarovaných zásad se transformovalo do 12 pravidel nutných pro naplnění programu. Nepomněla připojit výklad, že v této fázi přípravy modelového kurikula došlo i k rozpracování kroků vedoucích k prosazení a naplnění programu. V poslední části tohoto bloku pak Jana Rezková informovala o postupném zapojování se MŠ do tohoto programu. Uvedla zde, že součástí podání inovovaného programu je i zhodnocení první etapy realizace MŠPZ. Z hlediska evaluace pak příznačně konstatovala, že zpracování projektů se lepší.

Takto si připravila výborným způsobem půdu pro řešení vlastní klíčové otázky práce: „Lepší se i něco v reálu? A já dodávám „, neučíme se díky novým projektům jen lépe zacházet se slovy?“ Tímto směrem se však autorka nevydala, byť celý předcházející text čtenáře takto navnadil.

Jak již bylo řečeno výše Jana Rezková formulovala základní výzkumné otázky jinak. Ve snaze zpřehlednit situaci, rozumím položeným otázkám takto: 1. evaluace evaluačního dotazníku 2. konfrontace výpovědí z autoevaluačního dotazníku s externí evaluací a 3. výpovědní hodnota dotazníku z hlediska úspěšnosti školy- nalezení diferenačního aspektu. Z hlediska užitých metod se Jana Rezková opřela dotazník, který byl vypracován patrně autory programu MŠPZ, což se ovšem čtenář na příslušném místě nedozvídá. Zároveň by bylo dobré v textu zdůraznit, že obě strany auto- i exter vyplňovaly identický dotazník. Není

také vysvětlena logika dotazníků, přesněji není vysvětleno, proč je zkoumáno 16 zásad a nikoliv 12, ke kterým MŠPZ posléze dospěl. Přínosem ovšem je, že v příloze je tento dotazník zařazen. Dále také uvedeno, jak měly možnost externí evaluatorky získávat podklady pro vyplnění dotazníku. Chybí i doba realizace výzkumu, instituce, která jej zaštitila. O pasportizaci MŠ, z jakých měst či krajů byly, kolik mají dětí atd., není opět ani zmínka.

Vlastní vyhodnocení, které jistě skýtalo řadu zajímavých zjištění a z nich vyplývajících interpretací, je pojednáno na šesti stranách, přičemž polovinu zaujímají tabulky a grafy. K výzkumné otázce č. 1: Z práce zcela vypadla obsahová rovina. Vyhodnocení se zúžilo na matematickou operaci, která mne má přesvědčit, že 16 různě vysokých sloupečků nebo 95 vyplněných polí v tabulce je argumentem pro hodnověrnost a využitelnost dotazníku. Navíc autorka není ke čtenáři ani tak přátelská, že by mu nepřipomenula ony zásady sumarizujícím nadpisem, aby nemusel stále dolistovávat zpět, protože si to nemůže zapamatovat po prvním čtení.

K výzkumné otázce č. 2: Opět musím konstatovat, že obsahová rovina, která by byla nanejvýš zajímavá, autorku neoslovila, nebo si s ní nechtěla dát práci. Jediné, co lze z grafů a tabulek vyčíst, je závěr nijak překvapivý, že externí hodnotitelé jsou kritičtější než „domácí“ Metodologicky mne fascinuje směšování výsledků dvou kohort respondentů. Jak lze srovnávat nejlepší výsledky od autoevaluatorů s nejhoršími od externistů?

K výzkumné otázce č. 3: Zde autorka vytvořila tři skupiny škol. Jejich konfrontací však dospěla k poznání, že dotazník z hlediska sledování jednotlivých zásad nediferencuje. V diskusi se konečně autorka se jako tečna dotýká i obsahové stránky evaluace. Nicméně závěrečná konstatování pokládám za unáhlená a nepodložená. Závěrečné konstatování, že by bylo třeba omezit počet otázek v dotazníku, proto vnímám zcela v kontextu práce. Menší počet otázek by snad otevřel cestu k interpretaci obsahu dotazníků. Na druhou stranu škálování odpovědí je dobrým podnětem.

Práci Jany Rezkové hodnotím jako rozpačitou. Po přehledném standardním úvodu následuje vlastní výzkumná část, která měla být onou přidanou hodnotou k vyexcerpovaným tištěným pramenům. Tato část je však značně metodicky nezvládnuta, podanalyzována a podinterpretována. Strach z velkého rozsahu, který jistě autorku pronásledoval, není na místě. Mohla si vybrat jednu ze zásad a tu poctivě zanalyzovat a zinterpretovat. Myslím, že zde bylo zajímavé a přínosné téma redukováno na řeč čísel, na něž bychom se ve vzdělání a výchově neměli spoléhat, zvláště v případě, když neznáme jejich symbolickou hodnotu (např. jako u klasifikace, a i ta je na některých školách a některými pedagogy odmítána).

Práci Jany Rezkové navrhuji s ohledem na přehlednost textu v první části a s vyzdvižením jazykové a grafické úrovně díla 27 bodů.